

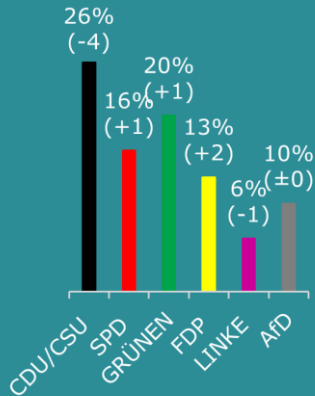
Meines
Holla &
Partners

MH&P WAHL-BRIEFING

BONDSDAGVERKIEZINGEN 2021 | EDITIE 1: ENERGIE EN KLIMAAT

De campagne voor de Bondsdagverkiezingen van 26 september 2021 is volop aan de gang. Door de catastrofale overstromingen eerder deze zomer staat het klimaat in het hart van de Duitse verkiezingsstrijd. Welke plannen hebben de vier partijen waarvoor regeringsdeelname na de verkiezingen realiteit zou kunnen worden? Meines Holla & Partners (MH&P) duikt rondom de Duitse stembusgang in de verkiezingsprogramma's van de CDU/CSU, SPD, de Groenen en de FDP. In deze editie: *Energie en klimaat*.

Peilingen (FORSA) 3-8-'21 t.o.v. 7-7-'21

Aangescherpte klimaatdoelen

De huidige regering (CDU/CSU en SPD) heeft op 12 juli 2021 het nieuwe **Klimaschutzgesetz** ingevoerd met aangescherpte klimaatdoelen. Dat gebeurde na een uitspraak van het Duitse Constitutioneel Hof.

In **2030** stoot Duitsland **65% minder** CO₂ uit t.o.v. 1990, in **2035** is dat **-77%**, in **2040** **-88%** en in **2045** is Duitsland **klimaatneutraal**.

Begin 2020 is de datum voor de **Kohleausstieg** vastgelegd op uiterlijk 2038.

Groene ambities

De Groenen willen in **2035** **35GW** offshore wind. Het Nederlandse **Klimaatakkoord** (2019) heeft voor **2030 11,5GW** als doel.

#duitslandkiest

www.meinesholla.nl

Energie en klimaat

Klimaatdoelen

De huidige coalitiepartners CDU/CSU en SPD houden in hun programma's vast aan de klimaatdoelen die ze dit jaar nog hebben aangescherpt (zie kader).

Niet geheel onverwacht gaan de Groenen verder in hun doelstellingen door 70% minder uit te willen stoten in 2030 en 'in **20 jaar klimaatneutraal**' te willen zijn. Op weg daarnaartoe moet alle elektriciteit 100% hernieuwbaar zijn in 2035. Hoe de partijen de gestelde doelen willen bereiken, wordt hieronder beschreven.

CDU/CSU

De christendemocraten zien de Europese emissiehandel, een CO₂-grensheffing en Carbon Contracts for Difference als belangrijkste stimulans voor vergroening. Samen met Europese partners wil de partij **mogelijkheden voor CCS** onderzoeken en de opbouw van **CO₂-infrastructuur** ondersteunen.

Bij waterstof ziet de CDU/CSU een tijdelijke rol voor **blauwe waterstof**. Waterstofinfrastructuur moet er komen op basis van de gasinfrastructuur. Die moet nu snel uitgebouwd en klaargemaakt worden voor het bijmengen van waterstof.

SPD

De SPD – wier campagne meer op lijsttrekker Scholz en minder op inhoud is geënt – blijft vager over concrete acties dan andere partijen. Wel wordt benadrukt dat de **industrie**, en daarmee banen, **behouden** moet blijven.

Waterstof is daarvoor van groot belang: in **2030** wil de SPD dat Duitsland **voorloper** is op het gebied van **waterstof**. Dat moet gebeuren door meer tempo bij de uitbouw van waterstofinfrastructuur, het stroomnet, de opwek van meer hernieuwbare stroom en door middel van energiecoöperaties.

Betekenis voor Nederland

Ongeacht de verkiezingsuitslag worden energie en klimaat kernthema's bij de Duitse formatie en in het regeerakkoord. Afstemming met Nederland is noodzakelijk om de Duitse plannen te realiseren. Dat geldt zeker voor het aansluiten van **offshore windparken**, de **leveringszekerheid** van stroom en gas, de **opslag van Duitse CO₂** onder lege gasvelden in de Noordzee, de **import van waterstof** via Nederlandse havenclusters en de realisatie van een **grensoverschrijdende waterstofeconomie**. Voor Duitsland en Nederland bestaat kortom, in lijn met de eerdere bijeenkomst van de energiekabinetten in 2018, een enorme potentie voor bilaterale samenwerking.

Bündnis 90/Die Grünen

Het verkiezingsprogramma van de Groenen telt 272 pagina's. Hier is bijna alles aan energie en klimaat gekoppeld. De Groenen komen met zeer ambitieuze uitbouwdoelen voor groene stroom. Op zee moet er in 2035 35GW aan offshore windcapaciteit staan, terwijl er **jaarlijks 5-8GW wind op land** bij moet komen en **10-20GW zonnepanelen**. De **Kohleausstieg** wordt vervroegd naar **2030**, in plaats van 2038.

Nieuwe **gascentrales** en -infrastructuur moeten **waterstofready** gebouwd worden en krijgen een **deadline** om **fossielvrij** te worden. Nord Stream 2 moet gestopt worden. Bij waterstof telt alleen de **groene** variant, ook bij import.

In minder sterke bewoording dan in het verleden, houdt de partij vast aan het oude plan dat de Duitse staat via aandelen een grotere rol bij stroomnetbeheerders krijgt. De meeste aandacht trekt de partij met het plan voor een **Klimaatministerie met vetorecht** voor zaken die de klimaatdoelen van Parijs raken.

FDP

De liberalen hopen zich uit de klimaatcrisis te innoveren en zien een grote rol voor de markt weggelegd. De partij wil **geen subsidies** voor **hernieuwbare energie**. Het belangrijkste middel is de Europese emissiehandel die uitgebreid moet worden naar alle sectoren. Ook wil de partij een jaarlijks **dalend uitstootlimiet**. De binnenmarkt moet beschermd worden via een **CO₂-grensheffing**.

De FDP ziet grote kansen bij CCS en heeft een hoge pet op van waterstof – groen, maar ook blauw en turquoise. De partij pleit voor een **Europese waterstofunie** om de import te organiseren en infrastructuur te realiseren. Wat betreft Nord Stream 2 is de FDP geen groot voorstander, al zien de liberalen wel mogelijkheden voor samenwerking met Rusland bij waterstof.